

8D017-Тілдер және әдебиет бойынша мұғалімдерді даярлау 8D01721(6D011700 – Қазақ тілі мен әдебиеті) бағыты бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған Тулебаева Айдынгул Тойбазаровнаның «Сыр бойы ақын-жыраулары поэзиясындағы философиялық дүниетаным және педагогикалық көзқарастар» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми рецензент, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Балтабаева Жаналик Клышевнаның

ЖАЗБАША ПІКІРІ

р/н №	Өлшемшарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	<p>1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:</p> <p>1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету);</p> <p>2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету);</p> <p>3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.</p>	<p>1.1 Бүгінгі таңда жалпыадамзаттық және ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген және озық білімді игерген тұлғаны қалыптастыруда өз өлкесінің мәдениеті мен әдебиетін білудің мәні үлкен. Соған байланысты қазақ әдебиетінің құрамдас бөлігі ретінде қазіргі заман талабына сай құндылықтарды қамтитын өңірлік қаламгерлердің әдеби шығармалары жастар тәрбиесінде маңызды рөл атқаратындығы даусыз. Бұл тұрғыдан алғанда, Тулебаева Айдынгул Тойбазаровнаның «Сыр бойы ақын-жыраулары поэзиясындағы философиялық дүниетаным және педагогикалық көзқарастар» тақырыбындағы зерттеу жұмысы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 24 қарашадағы №941 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2022-2026 жылдарға арналған тұжырымдамасымен сабақтас, сәйкес келеді.</p> <p>3) Диссертация 8D017-Тілдер және әдебиет бойынша мұғалімдерді даярлау 8D01721(6D011700 – Қазақ тілі мен әдебиеті) бағытының білім беру бағдарламасы бойынша ұсынылған. Білім және ғылым саласындағы зерттеулер бағытына сәйкес орындалған. Диссертация тақырыбы ғылымның даму бағыттарына және мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі жағынан талапқа сай.</p>
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	<p>Диссертация тақырыбы өзекті мәселеге құрылған. Зерттеу жұмысының ғылымға елеулі үлес қосатындығы және тақырыптың маңыздылығы ізденушінің көркем шығармалардың білім алушылардың дүниетанымын кеңейтіп, өмірлік ұстанымына әсер ететіндігін, яғни жан-жақты дамыған тұлға қалыптастырудағы қызметін ғылыми-әдіснамалық тұрғыдан негіздеуімен, оны меңгертудің әдістемелік жүйесін анықтауымен және Сыр бойы ақын-жыраулары поэзиясының дүниетанымдық мәнін, поэтикалық ерекшеліктерін ЖОО-да білім беру бағдарламаларына ендіру педагогтердің кәсіби</p>

			маман ретінде қалыптасуын жүзеге асырудың теориялық-әдіснамалық қағидаларын белгілеуге ықпал ететіндігін эксперимент арқылы дәлелдеуімен толық ашылған.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған.	Докторанттың диссертациялық жұмысты өзі жазу деңгейі жоғары. Зерттеудегі тұжырымдар мен нәтижелер соңғы жылдарда жарияланған ғылыми еңбектердегі қағидаларға негізделіп, ізденушінің өзіндік ғылыми пікірімен қорытылған. Зерттелуі тиіс маңызды мәселелер дұрыс шешімін тапқан. Ғылыми тұжырымдарын жүйелі түрде баяндаған, ғылыми стильді жетік меңгерген.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) негізделген; 2) ішінара негізделген; 3) негізделмеген.	Зерттеу тақырыбының өзектілігі негізделген. Диссертацияның өзектілігі тәуелсіз еліміздің төл әдебиетінің тағылымдық мәнін айқындайтын көркемдік шындық жаңа бағытта жаңа деңгейге көтеріліп отырған кезеңде қазақ әдебиетін оқытуда білімді, дүниетаным мен тәрбиені сабақтастыра отырып, жоғары мектепте оқытудың жаңа мүмкіндіктерін айқындаумен байланысты. Осы тұрғыдан диссертациялық жұмысты қазіргі дидактика саласындағы өзекті мәселені зерттеп-зерделеуде қосқан үлесі мол еңбек деп бағалауға болады. Себебі жоғары оқу орындарында қазақ әдебиетін оқыту үдерісінде бәсекеге қабілетті, жан-жақты дамыған тұлғаны қалыптастыруда көркем шығармалардың дүниетанымдық, тәрбиелік мән-мағынасын сезінетіндей бағыттағы жұмыстарды ғылыми-теориялық және әдістемелік тұрғыда негіздеу – өте қажетті мәселе.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды: 1) айқындайды; 2) ішінара айқындайды; 3) айқындамайды.	Түлебаева Айдынул Тойбазаровнаның «Сыр бойы ақын-жыраулары поэзиясындағы философиялық дүниетаным және педагогикалық көзқарастар» тақырыбындағы диссертация мазмұны жұмыс тақырыбын айқындайды. Диссертант тақырып аясында кешенді зерттеу жүргізіп, жан-жақты талдаулар жасаған. Зерттеудің ғылыми тұжырымдары мен қорытындылары тақырыпқа сәйкес дәйектелген. Зерттеуші өңірлік Сыр бойы ақын-жыраулары поэзиясындағы философиялық дүниетаным мен педагогикалық көзқарастарды тарихи және рухани тұрғыда негіздеп, эстетикалық аспектілерін интерпретациялап, ақын-жыраулар өлеңдерінің жастардың шығармашылық қабілетін дамытуға, бойларына адамгершілік тәрбиесін сіңіруге, әлеуметтік-мәдени құндылықтарды ұғындыруға қызмет ететіндігін дәйектеп, құндылыққа негізделген білім берудің әдістемелік жүйесін жаңғыртудың жолдарын

			кешенді түрде талдап, саралап, ғылыми-әдіснамалық негізін жүйелеп, анықтаған.
		<p>4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) сәйкес келеді; 2) ішінара сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді. 	<p>Зерттеу жұмысының мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына толығымен сәйкес келеді. Ғылыми жұмыста Сыр бойы ақын-жыраулары шығармаларындағы философиялық дүниетаным мен педагогикалық көзқарастарын зерделеу, оны болашақ филологтарға, қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдеріне оқытуды ғылыми-теориялық тұрғыдан негіздеп және тәжірибелік-эксперименттік жұмыс нәтижелері дәйектелген әдістемелік жүйесін ұсыну – зерттеудің негізгі мақсаты ретінде көрсетілген. Осыған сәйкес сыр сүлейлерінің шығармаларындағы сөз қасиетінің дәрежесін, сапасын, ұлттық кодты жан-жақты ашып беретін философиялық дүниетаным мен тұжырымдарды талдай отырып, жыраулық поэзияның көркемдік ықпалы мен қоғамдық-әлеуметтік қырларының маңыздылығын айқындаған; олардың нақыл, ғақлия, өсиет өлеңдеріндегі білімді ұлтты қалыптастырудың жолын көрсететін педагогикалық көзқарастарын нақтылаған; Сыр бойы ақын-жырауларының өлеңдеріндегі философиялық дүниетанымды зерделеу үшін өлең-толғаулардың мазмұны мен пішініне, тіптен, лирикалық кейіпкер дүниетанымын да кеңінен талдаған. Соның негізінде диссертант қазақ әдебиетінің тарихындағы аса бір айтулы мұра, тот баспас асыл, ағынды да, арналы сала – жыраулар поэзиясы, оның ішінде сыр сүлейлері шығармаларын халқымызға тән рухани қазынаны, дүниетанымды, тәлім-тәрбиені келешек ұрпаққа жеткізетін феномен ретінде дәлелдеп, жоғары мектепте Сыр бойы ақын-жыраулары поэзиясын оқытуда пайдаланылатын педагогикалық технологияларды саралау арқылы оқытудың ұстанымдары мен тиімді әдістерін жүйелеген, «Сыр өңіріндегі ақындық дәстүр» элективті курсының оқу-әдістемелік кешенін жасап, тәжірибелік-эксперименттік жұмыста оның тиімділігін дәлелдеген. Зерттеу жұмысының мақсат-міндеті диссертация тақырыбына сәйкес келеді әрі жұмысты жазу барысында зерттеуші мақсат-міндетіне толық қол жеткізген.</p>
		<p>4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) толық байланысқан; 2) ішінара байланысқан; 3) байланыс жоқ. 	<p>Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық тұрғыдан бір-бірімен өзара толық байланысқан. Зерттеу үш бөлімен тұрады: бірінші бөлімі сыр бойы ақындарының шығармаларындағы философиялық дүниетаным көрінісі және педагогикалық негіздері қарастырылып, олардың қоғам, өмір және жаратылыс</p>

			<p>тақырыптарына қатысты ой-пікірлері талданған. Сыр бойы ақын-жыраулары шығармаларындағы азаматтық, құқықтық, полимәдениеттік, адамгершілік, эстетикалық, еңбек, өзін-өзі тану секілді тәрбие бағыттарының тәрбиелік мәнін зерделеген. Екінші бөлімде Сыр сүлейлері шығармашылығындағы философиялық, педагогикалық ойлардың эстетикалық аспектілері, ақындардың эпикалық туындылары қазақ халқының рухани мәдениетін дамытып, адамгершілік, тәрбие және ұлттық бірегейлікті нығайтудағы рөлі, жеке тұлғаның моральдық және рухани қалыптасуына, ұлттық құндылықтарды сақтау мен дамытуға ықпалы, жастарға өмірлік жол көрсететін ұлы мұра екендігі дәлелденген, үшінші тарауда Сыр бойы ақын-жыраулары шығармаларын оқытудың ғылыми-әдістемелік жүйесінің тәжірибеде тиімділігі дәлелденген. Диссертациялық еңбектің бөлімдері арасында бірізділік, логикалық байланыс сақталған. Алынған нәтижелер автордың қорытындыларымен бірге диссертацияда қойылған мақсаты мен міндеттеріне сәйкес келеді. Бұдан зерттеудің біртұтастығы анық байқалады.</p>
		<p>4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) сыни талдау бар; 2) талдау ішінара жүргізілген; 3) талдау өз пікіріне емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген; 4) талдау жоқ. 	<p>Зерттеу нысаны Сыр бойы ақын-жыраулары мұраларын жоғары оқу орындарында оқыту үдерісі болып нақтыланған. Диссертациялық зерттеуде ұсынылған жаңа шешімдер, қағидаттар мен әдістер теориялық, тәжірибелік зерттеу нәтижелерімен, қорытындыларымен дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып, бағаланған. Автор ұсынған жаңа шешімдерде сыни талдау бар. Ұлттық философияның тұжырымдары мен ой қазығының негізі жыраулар поэзиясынан бастау алатындығы жайындағы зерттеушілер пікірін сөз ете келіп, А.Т.Түлебаева «ұлттық философия мен жыраулық поэзияны бір-бірінен бөле-жара қарай алмаймыз. Ендеше, ақын-жыраулар поэзиясындағы философиялық дүниетаным мәселесінің әдебиеттану ғылымында зерттеу нысанына айналуы да орынды. Ұлттық философия мен жыраулық поэзияның көркемдік ықпалы, қоғамдық-әлеуметтік қырлары барлық уақытта да маңыздылығымен айқындалады» (13-б.) деген тұжырым жасайды. Сонымен қатар зерттеуші әдебиеттің терең тарихында «Әл-Фараби, Ж.Баласағұн, М.Қашқари, Қ.Иассауи, Абайдан бастап қазіргі қазақ поэзиясына дейінгі аралықта ұрпақ тәрбиесіне, адам өміріндегі білім мен ғылымның маңызына көңіл бөліп, ой білдірмеген сөз зергерлерін кездестіре</p>

			<p>алмаймыз»,- дей келіп, «қазақ әдебиеті дамуының басты көркемдік-эстетикалық бағыты – педагогикалық-дидактикалық әдебиет болып табылады. Адамгершілік пен имандылық тәрбиесінің маңызды құралы ретінде поэзияның рухани мақсаты оның дидактикалық тереңдігі арқылы ұрпақты тәрбиелеу болды. Сөз өнері мұралары – философия мен педагогиканың негізгі қайнар көзі»(38-б.),-деп дәйектеген. Диссертанттың сыни талдаулары мен тұжырымдарын жұмыстың құнды жақтары ретінде жоғары бағалауға болады.</p>
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	<p>5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).</p>	<p>Зерттеу жұмысында жаңашылдық қағидаттары сақталған. Ғылыми нәтижелері мен қағидаттары толығымен жаңа болып табылады. Осы кезеңге дейін қазақ әдебиетін оқыту әдістемесінде Сыр бойы ақын-жыраулары шығармаларындағы философиялық таным мен ағартушылық-педагогикалық көзқарастарымәселесі арнайы зерттелмеген еді.Осымен байланысты Тулебаева Айдынгул Тойбазаровнаның «Сыр бойы ақын-жыраулары поэзиясындағы философиялық дүниетаным және педагогикалық көзқарастар» тақырыбындағы зерттеу жұмысы – осы саладағы алғашқы еңбек. Зерттеудің жаңашылдық сипаты жоғары мектепте білім алушылардың адамзаттық құндылықтарды ұлықтайтын, жеке тұлғаның адамгершілік қасиеттерін дамытуға ықпал ететін және ұлттық рухани байлықты сақтауға бағытталған ұлы мұраның құндылық бағдарын ажырата алатын дағдыларын қалыптастыра отырып, қазақ әдебиетін оқытудың ғылыми-әдіснамалық негіздерінің саралануынан, қазақ әдебиетінен, оның ішінде сыр сүлейлері шығармаларынан берілетін білім мазмұнының талданып, салыстырмалы талдаулар жасалуынан, өлкелік ақындар шығармашылығындағы философиялық таным мәселесін, ұрпақ тәрбиесінде, жан-жақты дамыған тұлға қалыптастырудағы ролін танытудың әдістемелік жүйесінің ұсынылуынан көрініс табады.</p>
		<p>5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).</p>	<p>5.2 Зерттеу жұмысының қорытындылары толығымен жаңа болып табылады. Диссертациялық жұмыста Сыр бойы ақын-жыраулары поэзиясының мазмұнында көрініс тапқан осы өңірге тән поэтикалық ерекшеліктерді талдап көрсетуі, олардың шығармаларындағы философиялық дүниетаным мен білімді ұлт қалыптастырудың педагогикалық жолдарын айқындауы, Сыр бойы ақын-жырауларының шығармашылығын ЖОО-да оқыту болашақ филологтар, қазақ тілі</p>

			<p>мен әдебиеті мұғалімдерінің кәсіби құзыреттілігін дамытуға әсерін тигізетіндігі және білім алушыларға ұлттық рухани құндылықтарды қадірлей білуге үйрететін көркемдік қуаты, тағылымдық тәлімін талдаудың үлгілері берілген. Ақын-жыраулардың поэзиялық шығармаларын ұлттық дүниетаным, педагогикалық көзқарастар негізінде оқыту білім берудің жаңа парадигмалары аясында алғаш рет жан-жақты қарастырылып, әдістемелік жүйесі ұсынылған. Сыр сұлейлерінің туындыларын жоғары мектепте оқытудың жаңа технологиялары, әдістері нақтыланған және ақын-жыраулар поэзиясын оқытуға арналып әзірленген «Сыр өңіріндегі ақындық дәстүр» атты элективті курс бағдарламасы зерттеудің практикалық бағытын, тәжірибелік маңызын арттыра түседі. Зерттеу нәтижелерін жоғары оқу орнындағы қазақ әдебиетінің кезеңдері және қазақ әдебиетін оқытудың әдістемесі курсының дәрістері мен семинарларында көмекші оқу құралы ретінде пайдалануға болады. Зерттеу қорытындылары жұмыстың нәтижесі ретінде жоғары бағалауға лайықты.</p>
		<p>5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).</p>	<p>Зерттеуде көрсетілген мақсат-міндеттерді шешу барысында қолданылған техникалық, технологиялық, экономикалық басқару шешімдері толығымен жаңа және негізделген. Диссертациялық жұмыстың базалық тұжырымдарын айқындауда ұлттық философия мен көркем әдебиет, ақын-жыраулар поэзиясындағы ағартушылық ой-сана ұлттық тәрбиеге бағыт беріп, ұрпақ тәрбиесіне елеулі ықпал ететіндігі туралы ілімдер дүниетаным, тұлға мәдениеті мен болмысы жайлы пайымдаулар және әдістемелік зерттеу еңбектеріндегі әдебиетті оқытуға байланысты жаңа әдістемелік жүйе негіз болған. Зерттеуші аталған күрделі мәселелерді жан-жақты талдап, көздеген мақсатына жеткен.</p>
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	<p>Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research (куолитатив ресеч) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттары үшін).</p>	<p>Диссертант тарапынан ұсынылған тұжырымдар мен ұсыныстар, жұмыстың ғылыми жаңалығы, Сыр бойы ақын-жыраулары шығармаларын жоғары мектепте оқыту арқылы болашақ филологтар, қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдерінің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыруға арналған оқу-әдістемелік жүйе дайындалып, эксперименттен өткізілуі барысында алынған нәтижелер, ғылыми деректер, отандық және шетелдік ғалымдардың жұмыстарымен салыстырған талдаулар мен қорытындылары ауқымды дәлелдемелер арқылы негізделгенін көрсетеді.</p>

7.	Қорғауға шығарылған негізгі ережелер	<p>Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет:</p> <p>7.1 Ереже дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді; 5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.2 Тривиалды ма? 1) ия; 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.3 Жаңа ма? 1) ия; 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің жаңашылдығын тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең 4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) ия; 2) жоқ 3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.</p>	<p>7.1 Зерттеу жұмысында басты қағидаттар дәлелденген.</p> <p>7.2 Диссертациядағы дәлелдер мен ғылыми шешімдер тривиалды емес.</p> <p>7.3 Көрсетілген қағидаттар жаңа.</p> <p>7.4 Қағидаттардың қолдану деңгейі кең.</p> <p>7.5 Зерттеу барысында 20 ғылыми еңбек жарияланып, нәтижелерінің тиімділігі тәжірибеден өтіп, дәлелденген. Оның ішінде: Scopus деректер қорына енетін жарияланымда – 1, Оқу құралы – 1, Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған басылымдарда – 13, халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарында 5 мақала жарық көрген. Барлық жарияланымдар зерттеу жұмысының тақырыбына сәйкес келеді.</p>
8.	Дәйектілік қағидаты. Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	<p>8.1 Әдіснаманы таңдау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған: 1) ия; 2) жоқ.</p> <p>8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) ия; 2) жоқ.</p>	<p>Иә, зерттеу жұмысының әдіснамасы негізделген. Диссертациялық жұмыста ұсынылған дереккөздер тақырыпты зерттеуге сәйкес келеді, ақпараттың дәйектілігі шынайы. Сыр бойы ақын-жыраулары поэзиясы аясында ұлттық құндылықтарды білім мазмұнымен үйлесімді етіп меңгертудің жаңаша әдістемелік жүйесі әзірленген.</p> <p>Иә. Зерттеу барысында ізденуші компьютерлік технологияны қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін қолданған. Зерттеудің ғылыми-теориялық және әдіснамалық негіздерін айқындау барысында салыстырмалы-тарихи, объективті-аналитикалық, ой қорыту, жалпылау әдістері, экспериментті ұйымдастыру кезінде бақылау, сауалнама, әңгімелесу, тестілеу, диагностикалық әдістер,</p>

			зерттеу бойынша алынған нәтижелерді өңдеу кезінде математикалық-статистикалық әдістер қолданылған. Зерттеу жұмысында берілген концептуалдық кестелер мен суреттер, сызбалар, интернет-ресурстар, диаграммаларды қолдану диссертацияның құрылымдық-мазмұндық құндылығын арттырған. Тәжірибе кезеңіндегі жұмыстар сапалық, сандық көрсеткіштермен толық безендірілген.
		8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді): 1) ия ; 2) жоқ.	Иә. Қорғауға ұсынылған диссертациядағы теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған . ЖОО-да Сыр өңірі ақын-жыраулары поэзиясын оқытудың шарттары анықталып, педагогикалық эксперимент негізінде сынақтан өткізілген. Эксперименттік жұмыстар, негізінен, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университетінің 6B01721(5B011700)-«Қазақ тілі мен әдебиеті», 6B02336 (5B020500) - «Филология» мамандықтарында жүргізілген.
		8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған.	Диссертациядағы маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған . Дереккөздер күмән тудырмайды.
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті /жеткіліксіз.	Диссертациядағы пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті . Зерттеу жұмысы тақырыпқа сәйкес жоғары оқу орындарында қазақ әдебиетін оқытуға байланысты нормативтік құжаттарды, ХІХ-XX ғасырлардағы қазақ әдебиетін зерттеген отандық және шетелдік әдебиеттанушы ғалымдардың, қазақ әдебиетін ЖОО-да оқытуға байланысты әдіскер-ғалымдардың зерттеу еңбектерін, ғылыми-әдістемелік әдебиеттерді қамтиды. Зерттеу бойынша қолданылған әдебиет саны -161.
9	Практикалық құндылық қағидаты	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы: 1) бар ; 2) жоқ.	Иә. Диссертацияның теориялық маңызы бар . Зерттеу барысында қол жеткізген ғылыми-әдістемелік тұжырымдар дидактика, тәрбие теориясына, заман талабына сай қазақ әдебиетін оқыту әдістемесі ғылымын жетілдіруге үлес қосады. Диссертациялық жұмыстың материалдары мен нәтижелерін, «Сыр өңіріндегі ақындық дәстүр» элективті курсының оқу-әдістемелік кешенін жоғары оқу орындарында пайдалануға болады.
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану	Иә. Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары . Зерттеудің басты практикалық маңызы – білім беру мазмұнын

		<p>мүмкіндігі жоғары: 1) ия; 2) жоқ.</p>	<p>анықтауда, оқу бағдарламалары мен оқулықтар әзірлеуде. Сонымен қатар зерттеу нәтижелерін жоғары білім беру жүйесінде оқу-тәрбие ісінде, болашақ қазақ тілі мен әдебиетіпәні маманының кәсіби-әдістемелік біліктілігін арттыруда басшылыққа алуға болады.</p>
		<p>9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).</p>	<p>Диссертациялық жұмыстағы практикалық ұсыныстар толығымен жаңа болып табылады: Қазақ әдебиетін ЖОО-да оқытуда болашақ филологтар мен қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдерінің тұлғалық-құндылық бағдарларын қалыптастырудың әдістемелік жүйесі мен моделі ұсынылған; ақын-жыраулар поэзиясын оқытуға арналған элективті курсының оқу-әдістемелік кешені дайындалып, эксперименттен өткізілген.</p>
10.	Жазу және рәсімдеу сапасы	<p>Академиялық жазу сапасы: 1) жоғары; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.</p>	<p>Зерттеушінің академиялық жазу сапасы жоғары деңгейде. Зерттеу жұмыстарына қойылатын талаптар толығымен орындалған. Емле, тыныс белгілері бойынша қателер кездеспейді, техникалық талаптар сақталған.</p>
11.	Диссертацияға ескертулер		<p>1.Зерттеудегі талданған, ұсынылған электив курстың бағдарламасын диссертацияға қосымша түрінде берген жөн болар еді; 2. Диссертациялық жұмыста бірді-екілі емле, тыныс белгілерінен қателер кездеседі; Ұсыныстар диссертациялық жұмыстың құндылығын төмендетпейді.</p>
12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді)		<p>1. «Шораяқтың Омары дастандарындағы адамгершілік, имандылық мәселесі». Қазақстанның ғылымы мен өмірі. №4(61) 2018. – Б. 64-68. Мақалада Шораяқтың Омарының философиялық, халықтық педагогикалық көзқарастармен жазылған «Жарлы Тәліп», «Қарашекпен», «Маймыл» дастандарындағы адамгершілік, имандылық, алаш ұлқыздарының азаматтық-отаншылдық ұстаным тағылымы талданған.Мақала зерттеудің өзекті мәселелерін қамтиды.</p> <p>2. «Сыр бойы ақын-жыраулары поэзиясындағы дүниетаным». Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Хабаршысы. «Филология ғылымдары» сериясы, №1(71), 2020. – Б. 471-477. Мақалада Сыр бойы ақын-жырауларының философиялық дүниетаным және педагогикалық көзқарастарыТұрмағамбет Ізтілеуов, Базар Оңдасұлының поэзиясы желісінде талқыланды.</p> <p>3. «Philosophical worldview and pedagogical thoughts in the poetry of poetzhirus in Syrdarya</p>

			<p>region» (Сыр өңірі ақын-жыраулары поэзиясындағы философиялық дүниетаным және педагогикалық ой-пікірлер). Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Хабаршысы. Филология сериясы. №1(142)/2023. – Б. 192-198. https://doi.org/10.32523/2616-678X-2023-142-1-192-198</p> <p>Мақалада Сыр өңірі ақын-жырауларының нақыл, ғақлия, өсиет өлеңдерінде білімді ұлтты қалыптастырудың жолын көрсететін педагогикалық көзқарастары талданған.</p> <p>4. «Pedagogical views in T.Iztileuuly's instructive and propaganda verses» (Т.Ізтілеуұлының ғибрат, насихат өлеңдеріндегі педагогикалық көзқарастар). Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің ХАБАРШЫСЫ. Педагогика. Психология. Әлеуметтану сериясы. №1(142)/2023. – Б. 269-283. https://doi.org/10.32523/2616-6895-2023-142-1-269-283</p> <p>Мақалада Сыр сүлейі, ақын Тұрмағамбет Ізтілеуұлының ғибрат, насихат өлеңдеріндегі педагогикалық көзқарастарына жан-жақты талдаулар жасалған.</p> <p>5. «Сыр сүлейлерінің (Тұрмағамбет, Жүсіп, Омар) мысал өлеңдеріндегі Шығыстық дәстүр». Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Хабаршысы. Филология сериясы. №4(145)/2023. – Б. 121-131. https://doi.org/10.32523/2616-678X-2023-145-4-121-131</p> <p>Мақалада ақын-жыраулардың шығыстық сюжетке құрылған шығармаларындағы дүниетанымы дәйектемелер келтіріле талданған.</p> <p>6. «Сыр өңірі ақындары поэзиясындағы философиялық-дидактикалық сарындар мен педагогикалық көзқарастар (Жүсіп Ешнияұлы шығармалары негізінде)» «Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ «Халық»ЖҚ Хабаршысы. №1 (2024) 407 том, – Б. 324-336. https://doi.org/10.32014/2024.2518-1467.676</p> <p>Мақалада дидактикалық поэзия дәстүрінің көрнекті тұлғасы Жүсіп Ешнияұлының лирикалық өлеңдеріндегі философиялық-дидактикалық сарындар кеңінен талданған.</p>
13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)		8D017-Тілдер және әдебиет бойынша мұғалімдерді даярлау 8D01721 (6D011700) - Қазақ тілі мен әдебиеті) бағыты бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындаған Тулебаева Айдынгүл

			<p>Тойбазаровнаның «Сыр бойы ақын-жыраулары поэзиясындағы философиялық дүниетаным және педагогикалық көзқарастар» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы зерттеу жұмысына қойылатын барлық талаптарға сай келетінін негізге ала отырып, философия докторы (PhD) дәрежесін беруге толық лайықты деп санаймын.</p>
--	--	--	---

Ресми рецензент:

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
педагогика ғылымдарының докторы, профессор

РАСТАЙМЫН: «Абай атындағы ҚазҰПУ» КЕАҚ
 КАДР САЯСАТЫ БАСҚАРМАСЫНЫҢ ЖЕТЕКШІСІ
 БАЛГАБАЕВА Ж.К.
 УПРАВЛЕНИЯ КАДРОВОЙ ПОЛИТИКИ
 НАО «КазНПУ им Абая»
 КОЛЫ
 ПОДПИСЬ